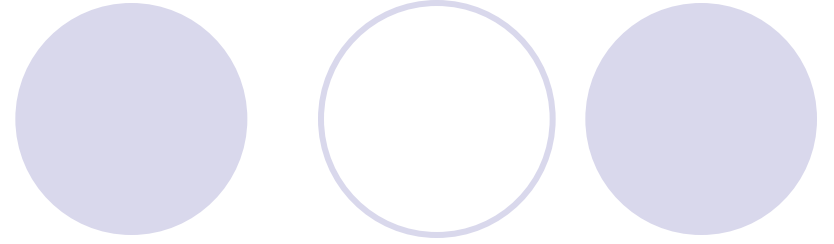

BİLGİ EDİNME VE DİLEKÇE HAKKI

Dr. Şafak BAŞA
Mülkiye Başmüfettişi
2009-Ankara

Sunum Planı;

- Giriş;
- Yönetimde Açıklık ve Bilgi Edinme Hakkı;
- Bilgi Edinme Hakkı ve Özgürlüğü;
- Ülkemize Yansımaları;
- Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve İlgili Yönetmeliğin Açıklanması;
- Teftiş Raporlarında Öne Çıkan Bazı Sorunlar;
- Dilekçe Hakkının Kullanılması;
- Dilekçe ve Bilgi Edinme Hakkının Kullanılmasına İlişkin Başbakanlık Genelgesi (2004/12);
- İşleme Konulmayacak Dilekçe, Şikayet ve İhbarlar Konusu;
- İhbar ve Şikayetlerin Gönderileceği Mercii Sorunu.

GİRİŞ;

- Günümüzde yönetim anlayışına damgasını vuran iki olgu “bilgi” ve “katılım”dır.
- Bu iki olgunun önem kazandığı bir yönetim anlayışının gerçekleşebilmesi için, “bilgi edinme hakkı”nın da vatandaşlara tanınması gerekmektedir.
- Bilgi edinme hakkı, günümüz toplumunun “katılımcı demokrasi, hesap verilebilirlik, açıklık, demokratiklik vb. niteliklere sahip yönetim anlayışının gerçekleşebilmesi için “gerekli” ve “zorunlu” bir haktır.

GİRİŞ;

- Fikri haklar arasında yer alan bilgi edinme hakkının yasal düzenlemelere konu olması, 1766 yılında resmi bilgiye erişme hakkı tanıyan İsveç hariç, çoğu demokrasi için yavaş gelişmiştir.
- Bilgi edinme hakkının işlevsel bir demokrasinin temel dayanağı olarak tanınması 20.yüzyılın ikinci yarısına rastlar.
- Bu yüzyılın ikinci yarısında ve özellikle son çeyreğinde, gerek demokratik değerlerin gelişimi ve gerekse bilişim teknolojisindeki olağanüstü ilerlemeler, kamu yönetimlerini, sahip oldukları bilgileri bireylerle paylaşmaya yöneltmiş ve bu paylaşım “bilgi edinme hakkı” tanımıyla temel bir hak olarak kabul görmüştür.

GİRİŞ;

- Dolayısıyla bilgi edinme hakkı, başta temel haklar olmak üzere, demokratik hukuk devletinin birçok ilkesiyle yakından ilişkilidir.
- Konuya demokratik anayasacılık açısından yaklaşıldığında, bilgi edinme hakkının vatandaşların demokratik haklarını tamamladığı, hatta birçok demokratik hakkın temeli olduğu görülür.
- Bilgi edinme hakkının düşünce ve düşünceyi ifade etme özgürlüğünün asıl ve tamamlayıcı bir unsuru olarak geliştiği anlaşılmaktadır. Düşünce özgürlüğü olmadan ifade özgürlüğünden söz edilemeyecektir. Düşüncenin oluşabilmesi için de bilgi edinme hakkının kesin güvence altına alınması gerekmektedir.

GİRİŞ;

- Nitekim Birleşmiş Milletler 1946 yılındaki ilk oturumunda, “Bilgi özgürlüğü, temel bir insan hakkıdır ve Birleşmiş Milletlerin kabul ettiği bütün özgürlüklerin temelidir”, ifadesine yer vermiştir.
- Birleşmiş Milletlerin İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 19.maddesinde yer verdiği “ifade özgürlüğü” kavramı içerisinde ele alınan bilgi edinme hakkı bu maddeden dolayı “Article:19” olarak da adlandırılmaktadır.
- 19.madde, 1966 tarihli Birleşmiş Milletler Siyasi ve Medeni Haklar Uluslar arası Sözleşmesi ile genişletilmiş ve yeniden teyit edilmiştir

Yönetimde Açıklık ve Bilgi Edinme Hakkı;

- Bilgi edinme hakkı yönetimde açıklık ilkesiyle yakından ilişkilidir.
- Yönetim, bilgi toplayan ve işleyen bir sistemdir. Bu alanda, gelişme halinde olan yeni bir hukuk dalı ortaya çıkmıştır. Buna "Bilgi Hukuku" denilmektedir. Bilgi Hukukunu yönlendiren iki temel ilkedен söz edilir. Bunlar, gizlilik ve açıklıktır.
- Gizlilik, bürokrasinin doğasında vardır. Bürokrasi, rakiplerine karşı iktidarını güçlendirmek için, gizliliği önemli bir politika aracı olarak kullanmak eğilimindedir.

Yönetimde Açıklık ve Bilgi Edinme Hakkı;

- Gizlilik, tarihi olarak bütün ülkelerde egemen olan bir yönetim politikasıydı.
- Oysa günümüzde, demokratik düşüncenin gelişmesi; yolsuzlukların ve kötü yönetimin önlenmesi; toplumun kamuya karşı güveninin artırılması ve yönetimde etkinlik gibi ihtiyaçlar, açıklığı ön plana çıkarmıştır.
- Demokratik ülkelerin çoğunda gizlilik istisna, açıklık ise genel kural haline gelmiştir.
- Açıklık (publicity), bürokrasinin, yönetilenler eliyle denetlenmesinin etkili bir aracıdır.

Bilgi Edinme Hakkı ve Özgürlüğü:

- Bilgi edinme aslında hem bir *hak* hem de bir *özgürlük*tür. Bu hak ve özgürlüğün türlü tanımlarının yapıldığı görülmektedir.
- *Bilgi edinme hak ve özgürlüğü*, idarenin tek yanlı iradesiyle hukuk düzeninde yapacağı değişiklikler hakkında ilgili bireylerin işlemin niteliği ve sonuçları hakkında bilgi alınabilmesini sağlayan hak ve özgürlükler olarak tanımlanmaktadır.
- Bir başka tanımlamada ise *bilgi edinme özgürlüğü*, yönetimde açıklığı sağlayan, bireyleri tebaa durumundan çıkarıp sunulan kamu hizmetlerinden yararlanan statüsüne yükselten, gün ışığında yönetim ya da yönetimde demokrasinin en önemli unsurlarından biri olarak tanımlanmaktadır.

Bilgi Edinme Hakkı ve Özgürlüğü:

- Bilgi edinme hakkını düzenleyen yasal düzenlemelerin günümüzde *yaygınlık kazanmasının nedenleri* şu şekilde sıralanmıştır;
- (1) Demokrasi ve insan hak ve özgürlüklerindeki gelişmeler.
- (2) Yenidünya düzeninin kamu yönetimleri üzerinde yarattığı etki.
- (3) Bilgi ve teknolojideki gelişmelere bağlı olarak, teknolojinin yönetim bilgisine erişimi kolaylaştırması.
- (4) Küreselleşmeye bağlı olarak bütün dünyayı kapsayacak ortak bir temel insan hak ve özgürlükleri ve hukuk düzeninin yaratılmak istenmesi.
- (5) Yine küreselleşmeye bağlı olarak, serbest pazarda faaliyet gösteren çok uluslu şirketlerin ulus devletlerin yönetim bilgisine duydukları gereksinim.
- (6) Yönetim kayıtlarının, devletlerin denetim işi ile uğraşan yerli ve yabancı denetleme şirketlerinin denetimine açık hale getirilmesini kolaylaştıracak hukuksal ortamın yaratılmak istenmesi.

Bilgi Edinme Hakkı ve Özgürlüğü:

- Bilgi edinme hakkı ve bu konudaki yasal düzenlemelerin günümüz *yönetim anlayışına katkı ve etkileri* de şunlardır;
- (1) Yönetimin bilgi ve iletişim teknolojilerinden daha çok yararlanmasını sağlar.
- (2) Toplam kalite yönetiminin kamu yönetimine uygulanmasını kolaylaştıran ortam oluşturur.
- (3) Halkın siyasallaşmasını sağlar ve siyasal kültürü geliştirir.
- (4) Yönetimin hesap verilebilirliğini arttırır.
- (5) Halkın yönetime katılmasını sağlar.
- (6) Yönetme egemen olan geleneksel gizlilik kültürünü ortadan kaldırır ve “açık yönetim”i sağlar.
- (7) Devlet ve vatandaş arasındaki temel güç dengesi(sizliği)ni yıkar.
- (8) Demokrasiyi geliştirir.
- (9) Yönetime ve halka yeni sorumluluklar yükler.
- (10) Eşitlik ilkesinin uygulanmasını sağlar.
- (11) Yönetimin eylem ve işlemlerinde toplum gözünde daha meşru görülmesini sağlar.

Ülkemize Yansımaları;

- Bireylerin kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında idari makamlara başvuruda bulunmaları ve kendileri veya faaliyet alanlarıyla ilgili konularda bilgi edinme haklarını kullanmaları, eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkeleri temelinde demokratik ve şeffaf bir yönetimin gereğidir.
- Hükümetin Acil Eylem Planında da “Kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde vatandaş odaklı yaklaşımların benimseneceği” ilkesi yer almıştır.
- Bu çerçevede başta Anayasada yapılan değişiklik olmak üzere çeşitli yasal düzenlemeler yapılmıştır.
- Bir önceki hükümet döneminde 03.10.2001 tarihli ve 4709 sayılı Kanunla T.C. Anayasasının, “Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması” başlıklı 40.maddesine eklenen ikinci fıkrayla; **Devletin işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorunda olduğu;** keza “Dilekçe Hakkı” başlıklı 74.maddesinde yapılan değişiklikle de, **dilekçe sahiplerine başvuru sonucunun yazılı olarak bildirilmesi** hükme bağlanmıştır.

Ülkemize Yansımaları;

- Anayasamızda yapılan bu değişikliklere uygulama kabiliyeti kazandırmak üzere, 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanununun 02.01.2003 tarihli ve 4778 sayılı Kanunla değiştirilen 7.maddesinde; **yapılmakta olan işlemin safahatı veya sonucu hakkında, yetkili makamlarca dilekçe sahiplerine en geç 30 gün içinde gerekçeli olarak cevap verileceği ve sonucunun ayrıca bildirileceği**, hükmüne yer verilmiştir.
- Ayrıca 24.04.2004 tarihinde yürürlüğe giren 09.10.2003 tarihli Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile de **kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usuller** düzenlenmiştir.
- Her iki düzenleme de, Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Ulusal Programda yer alan insan hakları alanında yasal ve idari düzenlemelerin yapılması ve uygulamaların iyileştirilmesi taahhütleri açısından büyük önem ve öncelik taşımaktadır.
- Ayrıca Başbakanlık tarafından 3.01.2004 tarihli ve Genelge:2004/12 sayılı **“Dilekçe ve Bilgi Edinme Hakkının Kullanılması”** başlıklı genelge yayımlanarak idari makamlar uyarılmıştır.

BİLGİ EDİNME HAKKI KANUNU;

- Ülkemizde bu hak ve kullanımı [Bilgi Edinme Hakkı Kanunu](#) ile düzenlenmiştir.
- 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu TBMM'de 9/10/2003 tarihinde kabul edilmiş ve 24/10/2003 tarihli ve 25269 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.
- Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, yurttaşların kamu kurumlarından bilgi alma hakkını tanımlamak, bu hakkın kullanımını düzenlemek amacıyla çıkarılmış bir kanundur.

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu;

- Bilgi Edinme Hakkı Kanunu toplam 33 madde ve 5 bölümden oluşmaktadır. Kanunun 31.maddesinde çıkarılması öngörülen yönetmelik **“Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik”** adıyla Resmi Gazete'nin 27.04.2004 tarihli ve 25445 sayılı nüshasında yayınlanarak yürürlüğe konulmuştur.
- Aşağıda Kanunun temel düzenlemeleri özetlenmeye çalışılacak, ayrıca gerektiğinde Kanunun maddelerine açıklamalar getirilirken adı geçen Yönetmeliğin ilgili maddelerine değinilecektir.

Kanunun Amacı:

- Kanunun amacı; ***“demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usulleri düzenlemek”*** olarak belirtilmiştir (Md:1).

Kanunun Kapsamı:

- ***“Bu Kanun; kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinde uygulanacaktır.***
- ***Kanunun uygulamasında 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun hükümleri ise saklı tutulacaktır”*** (Md:2).
- Dolayısıyla dilekçe hakkının kullanılmasıyla bilgi edinme hakkının kullanılması birbirine karıştırılmaması gerekmektedir.
- Sunumun ileriki bölümünde dilekçe hakkının kullanımına değinilecektir.

Kanunda Geçen Kavramlar:

- Bu Kanunda geçen kavramlardan (Md:3);
- **Kurum ve kuruluş:** Bu Kanunun 2nci maddesinde geçen ve kapsama dâhil olan bilgi edinme başvurusu yapılacak bütün makam ve mercileri,
- **Başvuru sahibi:** Bu Kanun kapsamında bilgi edinme hakkını kullanarak kurum ve kuruluşlara başvuran gerçek ve tüzel kişileri,
- **Bilgi:** Kurum ve kuruluşların sahip oldukları kayıtlarda yer alan bu Kanun kapsamındaki her türlü veriyi,
- **Belge:** Kurum ve kuruluşların sahip oldukları bu Kanun kapsamındaki yazılı, basılı veya çoğaltılmış dosya, evrak, kitap, dergi, broşür, etüt, mektup, program, talimat, kroki, plân, film, fotoğraf, teyp ve videokaseti, harita, elektronik ortamda kaydedilen her türlü bilgi, haber ve veri taşıyıcılarını,
- **Bilgi veya belgeye erişim:** İstenen bilgi veya belgenin niteliğine göre, kurum ve kuruluşlarca, başvuru sahibine söz konusu bilgi veya belgenin bir kopyasının verilmesini, kopya verilmesinin mümkün olmadığı hâllerde, başvuru sahibinin bilgi veya belgenin aslını inceleyerek not almasına veya içeriğini görmesine veya işitmesine izin verilmesini,
- **Kurul:** Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulunu, ifade etmektedir.

Bilgi edinme hakkı:

- Kanuna göre “ *Bilgi edinme hakkı*” şu kişilere verilmektedir (Md:4);
- “ *Herkes bilgi edinme hakkına sahiptir.*
- *Türkiye'de ikamet eden yabancılar ile Türkiye'de faaliyette bulunan yabancı tüzel kişiler, isteyecekleri bilgi kendileriyle veya faaliyet alanlarıyla ilgili olmak kaydıyla ve karşılıklılık ilkesi çerçevesinde, bu Kanun hükümlerinden yararlanırlar.*
- *Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden doğan hak ve yükümlülükleri saklıdır.”*

Bilgi verme yükümlülüğü:

- *Bilgi verme yükümlülüğü” ise şu şekilde düzenlenmiştir (Md:5);*
- ***“Kurum ve kuruluşlar, bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdürler....”***

Başvuru usulü:

- “Başvuru usulü” aşağıdaki şekilde olacaktır (Md:6);
- **“Bilgi edinme başvurusu, başvuru sahibinin adı ve soyadı, imzası, oturma yeri veya iş adresini, başvuru sahibi tüzel kişi ise tüzel kişinin unvanı ve adresi ile yetkili kişinin imzasını ve yetki belgesini içeren dilekçe ile istenen bilgi veya belgenin bulunduğu kurum veya kuruluşa yapılır.**
- **Bu başvuru, kişinin kimliğinin ve imzasının veya yazının kimden neşet ettiğinin tespitine yarayacak başka bilgilerin yasal olarak belirlenebilir olması kaydıyla elektronik ortamda veya diğer iletişim araçlarıyla da yapılabilir.**
- **Dilekçede, istenen bilgi veya belgeler açıkça belirtilir.”**

İstenecek bilgi veya belgenin niteliği:

- Kanuna göre “*İstenecek bilgi veya belgenin niteliği*” ise Şöyle açıklanmıŐtır (Md:7);
- ***“Bilgi edinme başvurusu, baŐvurulan kurum ve kuruluşların ellerinde bulunan veya görevleri gereği bulunması gereken bilgi veya belgelere ilişkin olmalıdır.***
- ***Kurum ve kuruluşlar, ayrı veya özel bir çalışma, araştırma, inceleme ya da analiz neticesinde oluŐturulabilecek türden bir bilgi veya belge için yapılacak başvurulara olumsuz cevap verebilirler.***
- ***İstenen bilgi veya belge, baŐvurulan kurum ve kuruluştan başka bir yerde bulunuyorsa, başvuru dilekçesi bu kurum ve kuruluşa gönderilir ve durum ilgiliye yazılı olarak bildirilir.”***

Yayımlanmış veya kamuya açıklanmış bilgi veya belgeler:

- Ayrıca “*Yayımlanmış veya kamuya açıklanmış bilgi veya belgeler*” de Kanunda düzenlenmiştir (Md:8); ***“Kurum ve kuruluşlarca yayımlanmış veya yayın, broşür, ilân ve benzeri yollarla kamuya açıklanmış bilgi veya belgeler, bilgi edinme başvurularına konu olamaz.***
- ***Ancak, yayımlanmış veya kamuya açıklanmış bilgi veya belgelerin ne şekilde, ne zaman ve nerede yayımlandığı veya açıklandığı başvurana bildirilir.”***

Gizli bilgileri ayırarak bilgi veya belge verme:

- Kanun “*Gizli bilgileri ayırarak bilgi veya belge verme*” konusunu ise şöyle düzenlemiştir (Md:9);
- ***“İstenen bilgi veya belgelerde, gizlilik dereceli veya açıklanması yasaklanan bilgiler ile açıklanabilir nitelikte olanlar birlikte bulunuyor ve bunlar birbirlerinden ayrılabiliyorsa, söz konusu bilgi veya belge, gizlilik dereceli veya açıklanması yasaklanan bilgiler çıkarıldıktan sonra başvuranın bilgisine sunulur. Ayırma gerekçesi başvurana yazılı olarak bildirilir.”***

Bilgi veya belgeye erişim:

- *“Bilgi veya belgeye erişim” usulü de aşağıdaki gibi olacaktır (Md:10);*
- *“Kurum ve kuruluşlar, başvuru sahibine istenen belgenin onaylı bir kopyasını verirler. Bilgi veya belgenin niteliği gereği kopyasının verilmesinin mümkün olmadığı veya kopya çıkarılmasının aslına zarar vereceği hâllerde, kurum ve kuruluşlar ilgilinin;*
- *a) Yazılı veya basılı belgeler için, söz konusu belgenin aslını incelemesi ve not alabilmesini,*
- *b) Ses kaydı şeklindeki bilgi veya belgelerde bunları dinleyebilmesini,*
- *c) Görüntü kaydı şeklindeki bilgi veya belgelerde bunları izleyebilmesini,*
- *Sağlarlar.*
-

Bilgi veya belgeye erişim:

- *Bilgi veya belgenin yukarıda belirtilenlerden farklı bir şekilde elde edilmesi mümkün ise, belgeye zarar vermemek koşuluyla bu olanak sağlanır. Başvurunun yapıldığı kurum ve kuruluş, erişimine olanak sağladığı bilgi veya belgeler için başvuru sahibinden erişimin gerektirdiği maliyet tutarı kadar bir ücreti bütçeye gelir kaydedilmek üzere tahsil edebilir.”*
- **BİLGİ VE BELGEYE ERİŞİM ÜCRETİ GENEL TEBLİĞİ**
- **(SIRA NO: 1)**
- **Kurum:**Maliye Bakanlığı
- **Tebliğin Adı:** Bilgi ve Belgeye Erişim Ücreti Genel Tebliği
- **Tebliğ No:**Sıra No: 1
- **Resmî Gazete Tarihi:**14/02/2006
- **Resmî Gazete Sayısı:**26080

Bilgi veya belgeye erişim süreleri:

- Bilgiye erişim süreleri aşağıdaki gibi düzenlenmiştir (Md. 11);
- *“Kurum ve kuruluşlar, başvuru üzerine istenen bilgi veya belgeye erişimi **onbeş iş günü** içinde sağlarlar.*
- *Ancak istenen bilgi veya belgenin, başvurulanan kurum ve kuruluş içindeki başka bir birimden sağlanması; başvuru ile ilgili olarak bir başka kurum ve kuruluşun görüşünün alınmasının gerekmesi veya başvuru içeriğinin birden fazla kurum ve kuruluşu ilgilendirmesi durumlarda bilgi veya belgeye erişim **otuz iş günü** içinde sağlanır. Bu durumda, sürenin uzatılması ve bunun gerekçesi başvuru sahibine **yazılı olarak ve onbeş iş günlük sürenin bitiminden önce** bildirilir.*
- *10 uncu maddede belirtilen bilgi veya belgelere erişim için gereken maliyet tutarının idare tarafından başvuru sahibine bildirilmesiyle onbeş iş günlük süre kesilir. Başvuru sahibi onbeş iş günü içinde ücreti ödemezse talebinden vazgeçmiş sayılır.”*

Başvuruların cevaplandırılması:

- Kanuna göre başvuruların yanıtlanması şu şekilde yapılacaktır (Md.12):
- *“Kurum ve kuruluşlar, bilgi edinme başvurularıyla ilgili cevaplarını **yazılı olarak veya elektronik ortamda** başvuru sahibine bildirirler.*
- *Başvurunun reddedilmesi hâlinde bu kararın **gerekçesi** ve buna karşı **başvuru yolları** belirtilir.”*

İtiraz usulü:

- Kanunda itiraz usulü de düzenlenmiştir (Md. 13);
- “Bilgi edinme istemi reddedilen başvuru sahibi, yargı yoluna başvurmadan önce kararın tebliğinden itibaren **onbeş gün içinde Kurula itiraz edebilir.**
- Kurul, bu konudaki kararını **otuz iş günü içinde** verir.
- Kurum ve kuruluşlar, Kurulun istediği her türlü bilgi veya belgeyi **onbeş iş günü içinde** vermekle yükümlüdürler.
- Kurula itiraz, başvuru sahibinin **idarî yargıya başvurma süresini durdurur.”**
- **İtiraz Başvuruları** : Yönetmeliğin 24.maddesi gereğince Kurul'a yapılacak itiraz başvurularının yazılı olarak Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu (BEDK) Başbakanlık Merkez Bina B-04 Bakanlıklar/ANKARA adresine yapılması gerekmektedir. Elektronik (e-mail) başvurular işleme konulmamaktadır.

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu:

- Bilgi Edinme başvurusuyla ilgili yapılacak itirazlar üzerine 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanununda öngörölen sebeplere dayanılarak **verilen kararları incelemek** ve kurum ve kuruluşlar için bilgi edinme hakkının kullanılmasına ilişkin olarak **kararlar vermek** üzere; **“Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu”** oluşturulmuştur.
- Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu, Bakanlar Kurulu Kararı ile atanan **9 üyeden** oluşmaktadır.
- Kurulun sekretarya hizmetleri Başbakanlık tarafından yerine getirilir (Md. 14):

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu:

- **Kurulun ilke kararları;**
- Bilgi edinme başvurularında 2005 yılı içerisinde uygulanacak ücret tarifesi hakkında 25/03/2005 tarih ve 2005/1 sayılı İlke Kararı;
- Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna itirazda bulunma süresi hakkında 06/04/2005 tarih ve 2005/2 sayılı İlke Kararı;
- Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna itiraz usulü hakkında 06/04/2005 tarih ve 2005/3 sayılı İlke Kararı
- Devlet memurlarının Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna itirazları hakkında 06/04/2005 tarih 2005/4 sayılı İlke Kararı
- İtiraz dilekçelerinde yer almayan eksik evrakın tamamlanması hakkında 06/04/2005 tarih 2005/5 sayılı İlke Kararı.

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu: İlke Kararları

- Devlet memurlarının Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna itirazları hakkında 06/04/2005 tarih 2005/4 sayılı İlke Kararı

İLKE KARARI:

4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında kurumlarına bilgi edinme başvurusunda bulunan devlet memurlarının başvurularını "Devlet Memurlarının Şikayet ve Müracaatları Hakkındaki Yönetmelik" hükümlerine göre hiyerarşik silsile yolu ile yapmaları gerekip gerekmediği hususunda uygulamada tereddüde düşülmüş olduğu görüldüğünden 4982 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi uyarınca Kurulumuzca;

Bilgi Edinme Hakkı Kanununun bireysel bir hak olan bilgi edinme hakkının kullanılmasını düzenlemesi ve Kanunun 6 ncı maddesinde bilgi edinme başvuruları için devlet memuru olup olmama ayrımı yapılmadan herkesi kapsayan bir başvuru usulünün belirtilmiş olması nedeniyle devlet memurları için Kanunda düzenlenen dışında başka bir başvuru usulünün kabul edilmesinin mümkün olmadığına, devlet memurlarının yaptığı bilgi edinme başvurularında da 4982 sayılı kanunun 6 ncı maddesinde belirlenen başvuru usulünün uygulanması gerektiğine oybirliğiyle karar verilmiştir.

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu: İlke Kararları

- Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna itiraz usulü hakkında 06/04/2005 tarih ve 2005/3 sayılı İlke Kararı

İLKE KARARI:

Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik'in 24 üncü maddesinin üçüncü fıkrası gereğince Kurulumuza itirazların yazılı başvuru ile yapılması gerekmektedir. Elektronik posta, faks vb. araçlarla yapılacak itirazlar Kurulumuzca anılan Yönetmelik hükmü gereğince işleme alınmayacaktır.

İtiraz başvurularının daha süratli ve sağlıklı karara bağlanabilmesi için itiraz dilekçelerinin, ilgili kurum veya kuruluşa yapılan bilgi edinme başvurusu ile bu kurum veya kuruluştan alınan cevabi yazının birer örneklerini ekinde içermesi ve cevabi yazının tebellüğ tarihinin belirtilmesi gerekmektedir.

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu: Kurul Kararları:

● Kurul Kararları:

- **Karar Sayısı : 2007/414**
- **XX'nun itirazının KABULÜ ile,**
- Raportör Görüşü doğrultusunda,
- **Kurula Başvuru Tarihi:** 20/02/2007 (Kurula intikal: 21/02/2007, Kayıt No: 205)
- **İtirazın Konusu:** XX, T.C. Merkez Bankasına yaptığı 19/02/2007 tarihli bilgi edinme başvurusu ile kurumda araştırmacı göreve başlayan bir kişiye her türlü ek ödeme dahil ortalama ne kadar ücret ödendiği ile kurumun açmış olduğu araştırmacı bilim sınavlarında önceki yıllarda soruların tarafına bildirilmesini talep ettiğini, işbu başvurusunun anılan kurumca taleplerinin kamuoyunu ilgilendirmeyen kurum içi uygulamalara ilişkin olduğu gerekçesi ile 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununun 25 inci maddesi hükmü gereğince reddedildiğini belirterek Kurulumuza itirazda bulunmuştur.
- **K A R A R:** İtiraz dosyasının tetkiki neticesinde itiraz sahibi XX'nun T.C. Merkez Bankası Araştırmacı kadrosu için açılan yarışma sınavına başvuruda bulunmayı düşündüğü, bu nedenle söz konusu sınav ve meslek hakkında sınav için müracaatta bulunmadan önce bilgi edinebilmek amacıyla itiraza konu olan bilgi edinme başvurusunu yaptığı görülmektedir. Bu bağlamda itiraz sahibinin talebi ve gerekçesi de dikkate alındığında, istenen bilgilerin çalışma hayatı ile ilgili olarak almayı düşündüğü kararı etkileyecek nitelikte olduğu görülmekte bu bağlamda kendisi bakımından bu bilgilerin sadece anılan kurumu ilgilendiren iç uygulamalara ilişkin bilgiler olarak değerlendirilmesinde isabet bulunmadığı açıktır. Bunun dışında esasen yarışma sınavında başarı göstermek koşulu ile atanabilen bir kamu görevine ilişkin olarak yapılan sınava veya söz konusu görev için kurum tarafından ödenen ücrete ilişkin bilgi sahibi olmak yönündeki taleplerin şeffaf bir yönetim içerisinde son derece doğal ve haklı karşılanması gereken talepler olarak kabul edilmesi gerekmektedir..
- Açıklanan nedenle 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununun 5 inci maddesinin "Kurum ve kuruluşlar, bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdürler." hükmü gereğince itiraz sahibinin bilgi edinme taleplerinin karşılanması gerektiğine oybirliğiyle,
-

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu:Kurul Kararları

- **Karar Sayısı : 2007/437**
- **Dr. XXX'nin itirazının REDDİ ile,**
- Raportör Görüşü doğrultusunda,
- **Kurula Başvuru Tarihi:** 30/01/2007 (Kurula intikal: 02/02/2007, Kayıt No: 124)
- **İtirazın Konusu:** Dr. XXX, 27/12/2006 tarihli dilekçesi ile Emniyet Genel Müdürlüğüne başvurarak, İstanbul'da görev yapmakta iken meslektaşlarının karıştıkları yasadışı bir olay sonrasında güvenliği gerekçesiyle çok gizli ibaresi ile Erzurum'a atanan dayısı polis memuru XX'nin, 1977 yılında Erzurum'da şehit edildiğini ifade ederek,
- Aile büyükleri tarafından kendisine aktarılan söz konusu bilgilerin doğruluğu,
- XX'nin İstanbul'da görevli iken birlikte görev yaptığı çalışma arkadaşları,
- XX'nin atanma kararnamelerinin kopyaları,
- Erzurum'a atanmasının ardından, yasadışı olaya karıştığı söylenen çalışma arkadaşları hakkında yapılan işlemler,
- Kişinin şehit olduğu olayın incelemeleri ve tutulan raporlar ile
- Hizmet belgesi ve sicil raporu hakkında
- bilgi talep etmiştir.
- Emniyet Genel Müdürlüğünün 19/01/2007 tarihli cevabi yazısında, 4982 sayılı Kanunun 7. ve 25. maddeleri gerekçe gösterilmek suretiyle mezkur şahsın bilgi edinme başvurusu reddedilmiştir. Bu cihetle Dr. R. XX Kurulumuza itiraz başvurusunda bulunmuştur.
- **K A R A R:** İtiraz sahibinin talep ettiği 1 ve 5 numaralı bilgi ve belgelerin, 4982 sayılı Kanunun 7 nci maddesi uyarınca ayrı veya özel bir çalışma, araştırma ve inceleme neticesinde oluşturulabileceğinden;
- 2, 3, 4 ve 6 numaralı bilgi ve belgelerin ise ilgili Kanunun 21 inci maddesi çerçevesinde "kişisel veri " niteliğinde olduğu anlaşıldığından, bilgi edinme hakkı kapsamı dışında olduğuna oybirliğiyle,

Bilgi Edinme Hakkının Sınırları:

- Kanununun dördüncü bölümünde “Bilgi Edinme Hakkının Sınırları” düzenlenmiştir.
- **Yargı denetimi dışında kalan işlemler:**
- **Devlet sırrına ilişkin bilgi veya belgeler:**
- **Ülkenin ekonomik çıkarlarına ilişkin bilgi veya belgeler:**
- **İstihbarata ilişkin bilgi veya belgeler:**
- **İdarî soruşturmaya ilişkin bilgi veya belgeler:**
- **Adlî soruşturma ve kovuşturmaya ilişkin bilgi veya belgeler:**

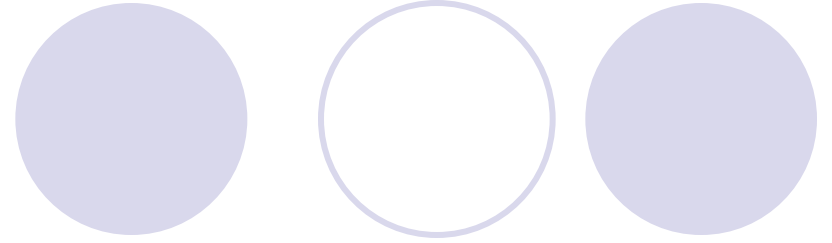
Bilgi Edinme Hakkının Sınırları:

- **Özel hayatın gizliliği:**
- **Haberleşmenin gizliliği:**
- **Ticarî sır:**
- **Fikir ve sanat eserleri:**
- **Kurum içi düzenlemeler:**
- **Kurum içi görüş, bilgi notu ve tavsiyeler:**
- **Tavsiye ve mütalaa talepleri:**
- **Gizliliği kaldırılan bilgi veya belgeler:**

Bilgi Edinme Hakkının Sınırları:

- Bilgi edinme hakkına ilişkin olarak 4982 sayılı Yasa kapsamı dışında tutulan konular, Yasanın 4. maddesinde düzenlenirken, ilgili yönetmeliğin 5. bölümünde ayrıntılı biçimde yer almaktadır.
- Ayrıca 2004 yılında çıkarılan **2004/12 sayılı Başbakanlık Genelgesinin** önemli bir kısmı bu konuya ayrılmıştır.
- Sözü edilen Genelgede, bilgi edinme hakkının sınırları şöyle sıralanmaktadır:
- Kişinin çalışma hayatını ve mesleki onurunu etkileyecek olanlar hariç, yargı denetimi dışında kalan idari işlemler, devlet sırları, ülkenin ekonomik çıkarlarına, istihbarata, idari veya adli soruşturmaya, özel hayata dair bilgiler, haberleşmenin gizliliğini ihlal edecek bilgi ve belgeler, ticari sırlar ile Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamındaki hususlar bilgi edinme hakkının istisnasını oluşturur. Keza, tavsiye ve mütalaa talepleri ile yayımlanmış veya kamuya açıklanmış bilgi ve belgeler de bilgi edinme başvurularına konu edilmeyecektir (2004/12 sayılı Genelge, 2004).

Ceza hükümleri:

- *“Bu Kanunun uygulanmasında ihmâli, kusuru veya kastı bulunan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında, işledikleri fiillerin genel hükümler çerçevesinde ceza kovuşturması gerektirmesi hususu saklı kalmak kaydıyla, tâbi oldukları mevzuatta yer alan **disiplin cezaları** uygulanır.*
- *Bu Kanunla erişilen bilgi ve belgeler ticarî amaçla çoğaltılamaz ve kullanılamaz.” (Md. 29):*

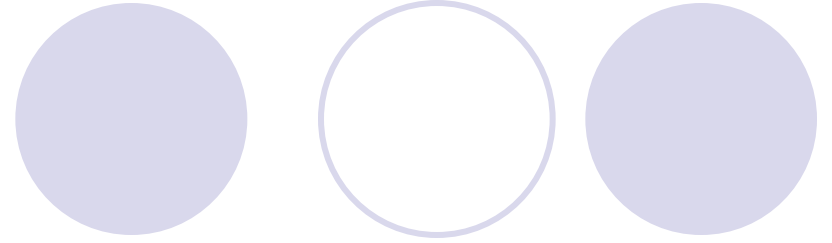
Rapor düzenlenmesi:

“Kurum ve kuruluşlar, bir önceki yıla ait olmak üzere;

- a) Kendilerine yapılan bilgi edinme başvurularının sayısını,*
- b) Olumlu cevaplanarak bilgi veya belgelere erişim sağlanan başvuru sayısını,*
- c) Reddedilen başvuru sayısı ve bunların dağılımını gösterir istatistik bilgileri,*
- d) Gizli ya da sır niteliğindeki bilgiler çıkarılarak ya da bu nitelikteki bilgiler ayrılarak bilgi veya belgelere erişim sağlanan başvuru sayısını,*
- e) Başvurunun reddedilmesi üzerine itiraz edilen başvuru sayısı ile bunların sonuçlarını,*
- Gösterir bir rapor hazırlayarak, bu raporları **her yıl Şubat ayının sonuna kadar** Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna gönderirler. Bağlı, ilgili ve ilişkili kamu kurum ve kuruluşları raporlarını bağlı, ilgili ya da ilişkili oldukları bakanlık vasıtasıyla iletirler.*
- Kurul, hazırlayacağı genel raporu, söz konusu kurum ve kuruluşların raporları ile birlikte **her yıl Nisan ayının sonuna kadar** Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderir. Bu raporlar takip eden iki ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca **kamuoyuna açıklanır.**”
(Md.30)*

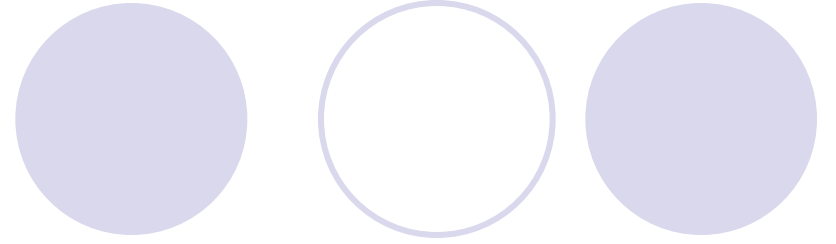

Teftiş Raporlarında Öne Çıkan Sorunlar;

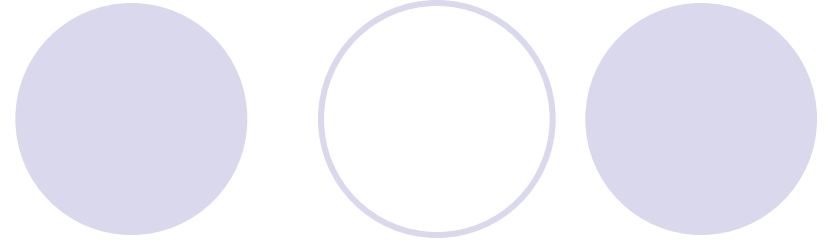
- Ülkemizin çok farklı yörelerinde yer alan bazı ilçelerin bilgi edinme birimlerinin icraatlarına bakınca uygulamada aksaklıklar olduğu ortaya çıkmaktadır. İncelenen denetim raporlarına dayanarak taşra uygulamasına ilişkin bazı sonuçlara ulaşılabilir;
- *Genel olarak bilgi edinme bürolarına yapılan başvuruların oldukça yetersiz kaldığı, bazı bürolara ise hiç başvuru yapılmadığı,*
- *Bazı yerlerde bilgi edinme bürosu dahi oluşturulmadığı,*

Teftiş Raporlarında Öne Çıkan Sorunlar;

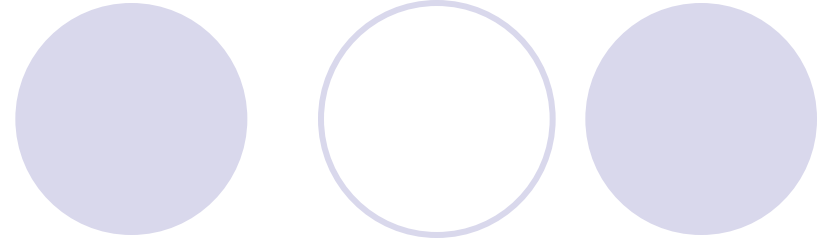
- *Bazı yerlerde bilgi edinme büroları için uygun yer ayrılmadığı,*
- *Bazı yerlerde bilgi edinme iş ve işlemlerini yürütecek personel görevlendirmesi yapılmadığı,*
- *Bazı birimlerde bilgi edinme hakkı başvuru kayıt defterinin tutulmadığı,*
- *Bazı birimlerde bürolara yapılan başvuruların dosyalanmadığı,*
- *Bazı birimlerde bilgi edinme birimine yapılacak müracaatlar için standart başvuru formlarının hazırlanmadığı,*
- *Bazı birimlerde internet üzerinden başvuru olanağı sağlanmadığı,*

Teftiş Raporlarında Öne Çıkan Sorunlar;

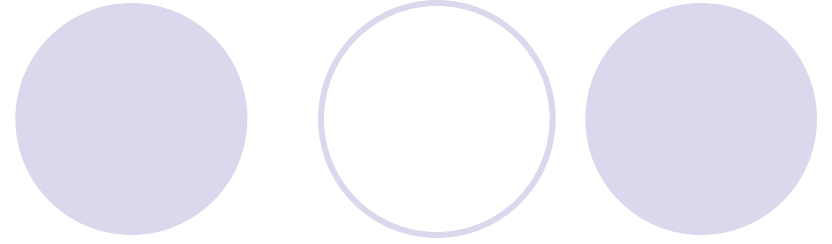
- *Bazı birimlerde bilgi edinme başvurularının zamanında yerine getirilmediği,*
- *Bazı birimlerde bilgi edinme hakkının kullanılmasıyla ilgili yıllık programların gönderilmesinin aksatıldığı,*
- *Bazı birimlerce görev ve hizmet alanlarına giren konulardaki bilgi ve belgeler ile birimleri ilgilendiren mevzuat ve düzenlemelerin internet sayfasında yayınlanmadığı,*
- *Bazı birimlerde elektronik postayla yapılan bilgi edinme başvurularında T.C kimlik numarası istenmesine rağmen alınan bu kimlik numaralarının kaydedilmediği ve gerektiğinde kimliğin doğrulanması amacıyla sorgulama yapılamadığı,*
- *Bazı birimlerin vatandaşların bilgi edinme hakkını kullanmaları konusunda dikkate değer bir gayretinin olmadığı; incelenmiştir.*

Teftiş Raporlarında Öne Çıkan Sorunlar;

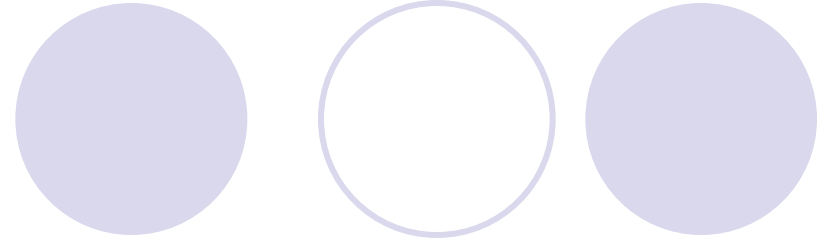
- Yukarıya sıralanan bu sorun ve eksiklikler giderilemeyecek boyutta olmayıp, önemli bir kısmı esasa yönelik değildir.
- Taşra yöneticileri konunun üzerine ciddiyetle eğildiklerinde sorunların birçoğu kolaylıkla çözümlenebilecektir.
- Bilgi edinme hakkının vatandaşlarca daha etkili olarak kullanılabilmesi için bilgi edinme birimlerinin daha etkili hale getirilmesi gerekmektedir.
- Bu görev de mülki idare amirleri ve kurum yöneticilerine düşmektedir.
- Yapılacak denetimlerde de konunun üzerinde durulursa ve teftiş raporlarında sıklıkla vurgulanırsa bu yönde önemli gelişme kaydedilebilecektir.

DİLEKÇE HAKKI;

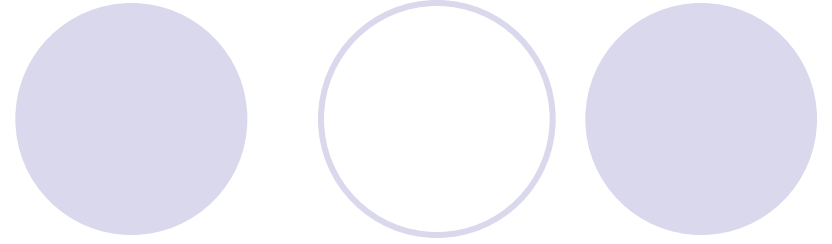
- Dilekçe hakkının kullanılmasına dair düzenleme 1984 yılında kabul edilen 3071 sayılı “**DİLEKÇE HAKKININ KULLANILMASINA DAİR KANUN**” da yer almaktadır.
- **Amaç:** Bu Kanunun amacı, Türk vatandaşlarının ve Türkiye’de ikamet eden yabancıların kendileriyle veya kamu ile ilgili **dilek ve şikâyetleri hakkında**, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve yetkili makamlara **yazı ile başvurma haklarının kullanılma biçimini** düzenlemektir (Md:1).
- **Kapsam:** Bu Kanun, **Türk vatandaşları** ve Türkiye’de ikamet eden **yabancılar** tarafından **Türkiye Büyük Millet Meclisi** ile **idarî makamlara** yapılan **dilek ve şikâyetler** hakkındaki başvuruları kapsar(Md:2).

DİLEKÇE HAKKI;

- **Dilekçe hakkı (Md:3) :** Türk vatandaşları kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve yetkili makamlara yazı ile başvurma hakkına sahiptirler.
- Türkiye'de ikamet eden yabancılar karşılıklılık esası gözetilmek ve dilekçelerinin Türkçe yazılması kaydıyla bu haktan yararlanabilirler.

DİLEKÇE HAKKI;

- **Dilekçede bulunması zorunlu şartlar (Md:4):**Türkiye Büyük Millet Meclisine veya yetkili makamlara verilen veya gönderilen dilekçelerde,
  - * *dilekçe sahibinin adı-soyadı ve*
  - * *imzası ile*
  - * *iş veya ikametgâh adresinin*
  - bulunması gerekir.
- **Gönderilen makamda hata (Md:5):** Dilekçe, konusuyla ilgili olmayan bir idari makama verilmesi durumunda, bu makam tarafından yetkili idari makama gönderilir ve ayrıca dilekçe sahibine de bilgi verilir.

DİLEKÇE HAKKI;

- **İncelenemeyecek dilekçeler (Md:6):**
- Türkiye Büyük Millet Meclisine veya yetkili makamlara verilen veya gönderilen dilekçelerden;
  - *a) Belli bir konuyu ihtiva etmeyenler,*
  - *b) Yargı mercilerinin görevine giren konularla ilgili olanlar,*
  - *c) 4 üncü maddede gösterilen şartlardan herhangi birini taşımayanlar,*
- İncelenemezler.

DİLEKÇE HAKKI;

- **Dilekçenin incelenmesi ve sonucunun bildirilmesi (Md:7):** Türk vatandaşlarının ve Türkiye’de ikamet eden yabancıların kendileri ve kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri konusunda yetkili makamlara yaptıkları başvuruların sonucu veya yapılmakta olan işlemin safahatı hakkında dilekçe sahiplerine **en geç otuz gün içinde** gerekçeli olarak cevap verilir. İşlem safahatının duyurulması halinde alınan sonuç ayrıca bildirilir.
- **Türkiye Büyük Millet Meclisine yapılan başvuruların incelenmesi (Md:8):** TBMM’ne gönderilen dilekçelerin, Dilekçe Komisyonunda incelenmesi ve karara bağlanması **altmış gün** içinde sonuçlandırılır.
- İlgili kamu kurum veya kuruluşları TBMM Dilekçe Komisyonunca gönderilen dilekçeleri **otuz gün içinde** cevaplandırır.
- İnceleme ve karara bağlamanın esas ve usulleri TBMM İçtüzüğünde gösterilir.

Dilekçe hakkının kullanılmasının engellenmesi:

- Ayrıca yeni T.C.K' da “Dilekçe hakkının kullanılmasının engellenmesi” başlıklı bir madde getirilerek dilekçe hakkının kullanılması garanti altına alınmıştır.
- **Madde 121-** (1) Kişinin belli bir hakkı kullanmak için yetkili kamu makamlarına verdiği dilekçenin hukuki bir neden olmaksızın kabul edilmemesi halinde, fail hakkında altı aya kadar hapis cezasına hükmolunur.

Dilekçe ve Bilgi Edinme Hakkının Kullanılmasına İlişkin Başbakanlık Genelgesi (2004/12):

- Söz konusu Anayasa ve Kanun hükümlerinin uygulanmasında gerekli hassasiyetin gösterilmediği, dilekçeyle yapılan başvurulara idari makamlar tarafından bazen yanıt verilmediği veya yasal süresinden sonra yanıt verildiği, dolayısıyla dilekçe hakkının etkin şekilde kullanımının gerçekleşmediği yolunda şikayetlerin gelmesi üzerine Başbakanlık tarafından 3.01.2004 tarihli ve Genelge:2004/12 sayılı “**Dilekçe ve Bilgi Edinme Hakkının Kullanılması**” başlıklı genelge yayımlanmıştır.
- Aşağıda anılan genelgenin önemli maddelerine değinilmiştir.

Dilekçe ve Bilgi Edinme Hakkının Kullanılmasına İlişkin Başbakanlık Genelgesi (2004/12):

- Dilekçe Hakkının Kullanılması:
- Dilekçe hakkının kullanımı çerçevesinde idareye yapılan her türlü başvuru aşağıda belirtilen usule uygun olarak yanıtlanacaktır;
- A) Bireylerin ve tüzel kişilerin başvuru dilekçelerini alan idari makamlar, dilekçelerin alındığı tarih, kayıt numarası ve konusunu gösteren **alındı belgesini** düzenleyip, bu alındı belgelerini, **herhangi bir ücret talep etmeden**, başvuru sahiplerine vereceklerdir.
- B) Ad, soyad ve adres bulunmayan, imza taşımayan, belli bir konuyu içermeyen, ya da yargı mercilerinin görevine giren konularla ilgili dilekçeler **cevaplandırılmayacaktır**. Ancak bu hususları ihtiva etmemekle birlikte, başvurulara olayla ilgili **inandırıcı mahiyette bilgi ve belgeler eklenmiş** veya **somut nitelikte bilgi, bulgu ya da olaya dayanılıyor ise**, bu hususlar ihbar kabul edilerek idarece işlem yapılabilir.

Dilekçe ve Bilgi Edinme Hakkının Kullanılmasına İlişkin Başbakanlık Genelgesi (2004/12):

- C) Başka bir idari makamın görev alanında kalan başvurular, **ilgili idari makama iletilecek** ve başvuru sahibine de bilgi verilecektir.
- D) Bireylerin ve tüzel kişilerin, kendileriyle veya kamuyla ilgili, dilekçeyle usuüne uygun bir şekilde yaptıkları başvuruların idarece geciktirilmeksizin **en kısa sürede cevaplandırılması** yasal zorunluluktur. Yetkili idari makam tarafından, bu şekilde yapılan başvurularla ilgili olarak, yapılmakta olan işlemin safahatı veya sonucu hakkında dilekçe sahiplerine **en geç 30 gün içinde gerekçeli olarak** cevap verilecektir. İşlem devam ediyorsa, sonucu hakkında ayrıca bilgi verilecektir.
- E) TBMM'ne gönderilen dilekçelerin dilekçe komisyonu ile insan hakları incelene komisyonunda incelenerek **60 gün içinde** karara bağlanacağı göz önüne alınarak, dilekçe komisyonu tarafından gönderilen dilekçelerin de ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca en geç **30 gün içerisinde** cevaplandırılmasına dikkat edilecektir.

Dilekçe ve Bilgi Edinme Hakkının Kullanılmasına İlişkin Başbakanlık Genelgesi (2004/12):

- İdari Yargılama Usulü Kanunu:
- Mevcut idari işlemlerden idari başvuru yolu açık bulunanların **değiştirilmesi, kaldırılması veya geri alınmasıyla ilgili başvurular** üzerine, İYUK'un ilgili idari makama başvuru ve cevap süresini düzenleyen 11.maddesi hükmü dikkate alınarak aşağıdaki işlemler yapılacaktır;
- A) Başvuru dilekçesi, idari işlemleri değiştirmeye, kaldırmaya veya geri almaya yetkili olan idari makama en kısa sürede ulaştırılacaktır.
- B) Yetkili idari makam, başvuru dilekçesinin idareye verilmesini müteakip en kısa sürede gerekli inceleme ve araştırmayı yapmak suretiyle işlemin yerindeligi yanında bütün unsurları bakımından hukukiliğini de değerlendirerek cevap verecektir.
- C) İdari işlemin değiştirilmesi, kaldırılması veya geri alınmasının mümkün olmaması halinde, başvuru sahibine verilecek cevapta, bu idari işleme karşı başvurulabilecek kanun yolları ile başvuru süreleri de gösterilecektir.

Dilekçe ve Bilgi Edinme Hakkının Kullanılmasına İlişkin Başbakanlık Genelgesi (2004/12):

- Bilgi Edinme Hakkının Kullanılması:
- Bilgi Edinme Kanunu kapsamında aşağıdaki hususlara dikkat edilecektir;
- A) Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, faaliyetlerine ilişkin mezkur Kanun kapsamında bulunan bilgi başvurularını **süratli bir şekilde** sonuçlandırarak Kanunda belirtilen **istisnalar dışında her türlü bilgi ve belgeyi** başvuru sahiplerine vereceklerdir.
- B) Kurum ve kuruluşlar, başvuru üzerine, istenen bilgi ve belgeye erişimi **15 iş günü içinde** sağlayacaklardır.
- C) Kişinin çalışma hayatını ve mesleki onurunu etkileyecek olanlar hariç, yargı denetimi dışında kalan idari işlemler, devlet sırları, ülkenin ekonomik çıkarlarına, istihbarata, idari veya adli soruşturmaya, özel hayata dair belgeler, haberleşmenin gizliliğini ihlal edecek bilgi ve belgeler, ticari sırlar ile Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamındaki hususlar bilgi edinme hakkının **istisnasını** oluşturur. Keza, tavsiye ve mütalaa talepleri ile yayımlanmış veya kamuya açıklanmış bilgi veya belgeler de bilgi edinme başvurularına konu edilmeyecektir.

Dilekçe ve Bilgi Edinme Hakkının Kullanılmasına İlişkin Başbakanlık Genelgesi (2004/12):

- D) Bilgi Edinme Hakkı Kanununun uygulanmasında ihmali, kusuru veya kastı bulunan memurlar ile diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri fillerle ilgili olarak, genel hükümler çerçevesinde ceza kovuşturmasını gerektiren haller saklı kalmak kaydıyla, tabi oldukları mevzuatta yer alan **disiplin cezaları** uygulanacaktır.
- E) Dilek ve şikayetlerini, kamu kurum ve kuruluşlarına gelerek **sözlü olarak ileten** başvuru sahipleri, hoşgörü ve güler yüzle karşılanarak kendilerine yardımcı olunacaktır. Başvuru sahiplerinin talepleri anında incelenerek, sorunlarının mümkün olduğu oranda mahallinde çözümlenmesine özen gösterilecektir.
- F) Bu çerçevede, konuya Anayasal ve yasal kurallar ile yukarıda belirtilen usul ve esaslar hakkında tüm personel **bilgilendirilecek**, personele yönelik eğitim programlarında konuya ayrıntılı olarak yer verilmesi sağlanacak, bilgi edinme ve dilekçe haklarının kullanımı kapsamındaki başvurulara ilişkin uygulamalar mevzuat dahilinde **denetlenecek** ve denetimler sonucu belirtilen kurallara uymadıkları saptanan kamu görevlileri hakkında genel hükümlere göre **disiplin ve ceza işlemleri** uygulanacaktır.

İşleme Konulmayacak Dilekçe, Şikayet ve İhbarlar;

- İlgili Mevzuat;
- a) 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunun “**Dilekçede Bulunması Zorunlu Şartlar**” başlıklı 4.maddesi;
- b) 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunun “**İncelenmeyecek Dilekçeler**” başlıklı 6.maddesi;
- c) 4483 sayılı yasanın 17.07.2004 tarih ve 5232 sayılı yasa ile değişik “**Olayın yetkili mercie iletilmesi, işleme konulmayacak ihbar ve şikayetler**” başlıklı 4.maddesinin 3. ve 4.fıkraları;
- d) 4483 sayılı yasanın 17.07.2004 tarih ve 5232 sayılı yasa ile değişik “**Ön İnceleme**” başlıklı 5.maddesi;
- e) Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun Uygulaması İle İlgili Olarak İçişleri Bakanlığınca Yürütülecek İşlemlere İlişkin Yönergenin “**İşleme Konulmayacak İhbar ve Şikayetler**” başlıklı 9.maddesi;

İşleme Konulmayacak Dilekçe, Şikayet ve İhbarlar Konusu;

- f) 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanununun “**Başvuru Usulü**” başlıklı 6.maddesi;
- g) Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas Ve Usuller Hakkında Yönetmeliğin “**Başvuruların Cevaplandırılması**” başlıklı 18/son.maddesi;
- h) Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin “**Başvuru hakkı**” başlıklı 31/2.maddesi;
- ı) 24 Ocak 2004 tarih ve 25356 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “**Dilekçe ve Bilgi Edinme Hakkının Kullanılması**” ile ilgili 2004/12 sayılı Başbakanlık Genelgesi;
- Yukarıda sıralanan mevzuat hükümleri bir bütün olarak değerlendirildiğinde;

A-İşleme Konulmayacak (Araştırma-İnceleme-Soruşturma Konusu Olmayacaklar) ve Cevaplandırılmayacak Dilekçe ve Başvurular:

- 1-Üzerinde ad ve soyadı bulunmayan dilekçe ve başvurular;**
- 2-Üzerinde adres bulunmayan dilekçe ve başvurular;**
- 3-Üzerinde imza bulunmayan dilekçe ve başvurular;**
- 4-Belli bir konuyu içermeyen dilekçe ve başvurular;**
- 5- Yargı mercilerinin görevine giren konularla ilgili olan dilekçe ve başvurular;**
- 6- Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında yapılacak ihbar ve şikâyetlerden soyut ve genel nitelikteki ihbar ve şikâyetler;**
- 7- Bu tür ihbar veya şikâyetlerde kişi veya olay belirtilmemesi;**
- 8- İddiaların ciddî bulgu ve belgelere dayanmaması;**
- 9- İhbar ve şikâyetler konusunda daha önce sonuçlandırılmış bir ön inceleme olması;**
- 10- Daha önce cevaplandırıldığı halde aynı kişiler tarafından yapılan tekrar mahiyetindeki başvurular ile soyut ve genel nitelikteki başvurular;**
- 11-Kamu görevlilerini karalama amacı güttüğü açıkça anlaşılan ve başvuranın kimliği tespit edilemeyen başvurular.**

B-İşleme Konulacak Dilekçe ve Başvurular:

1-İddiaların, sıhhati şüpheye mahal vermeyecek belgelerle ortaya konulmuş olması halinde ad, soyad ve imza ile iş veya ikametgâh adresinin doğruluğu şartı aranmaz.

2-İhbar veya şikâyet eden kişilerin konu ile ilgili olarak daha önceki ön incelemenin neticesini etkileyecek yeni belge sunması halinde, yetkili merciler ihbar ve şikâyetler konusunda daha önce sonuçlandırılmış müracaatı tekrar işleme koyabilirler.

3- 2004/12 sayılı Başbakanlık Genelgesinde yer alan “inandırıcı mahiyette bilgi ve belgeler eklenmiş” veya “somut nitelikte bilgi, bulgu ya da olaylara dayanan” başvuru ve dilekçelerin işleme alınmasına ilişkin açıklama yerine, 4483 sayılı yasanın 4.maddesinde yapılan değişiklikle getirilen “iddiaların sıhhati şüpheye mahal vermeyecek belgelerle ortaya konulmuş olması halinde” ibaresinin dikkate alınmasının yerinde olacağı değerlendirilmiştir. Zira sonradan Kanun değişikliği ile yürürlüğe giren düzenlemenin bu konuda Genelge kapsamını daralttığı görülmektedir.

C-Düzenlemelere Aykırı Davranış:

1-İşleme konulmaması gereken bir dilekçe ve başvurunun işleme alınması kamu görevlisi için bir leke ve karalama olacağından, bu kamu görevlisi tarafından her zaman tazminat davası açılabilir.

2-İşleme konulmaması gereken bir dilekçe ve başvurunun işleme alınması nedeni ile Başbakanlık Genelgesinde açıkça belirtildiği üzere disiplin soruşturması açılabilir ve cezalandırılma yapılabilir.

3-Ceza hukuku yönünden de hakaret suçu ile ilişkilendirilebilir ve dava açılabilir.

4-İşleme konulmaması gereken bir dilekçe ve başvurunun içeriği kamu görevlisine iftira suçunu oluşturabilir. Bu özelliğe sahip bir dilekçenin işleme alınması sonrasında, iftiracı konumunda bulunan ve kimliğini gizleyen başvuran kişinin aranmasına ilişkin bir faaliyete geçmeyen idareci, bu yönden iftira suçunu adli makamlara bildirmeyerek TCK'da yer alan suç u bildirmeme suçunu işlemiş olabileceği kadar, ayrıca iftira suçunun oluşmasında katkıda bulunduğu konusunda itham ve ceza ile karşılaşabilir.

5-İşleme konulması gereken bir dilekçe ve başvurunun işleme alınmaması nedeni ile bu kez, ihmal suçu ile ilgili olarak sorumluluk doğabilir.

6- TCK'nın 121.maddesi gereği olarak da; Kişinin belli bir hakkı kullanmak için yetkili kamu makamlarına verdiği dilekçenin hukuki bir neden olmaksızın kabul edilmemesi halinde, fail hakkında altı aya kadar hapis cezasına hükmolunacaktır.

İhbar ve Şikayetlerin Gönderileceği Mercii Sorunu: (CMK:158.maddesi);

- *“İhbar ve şikâyet”*
- **Madde 158 – (1)** Suça ilişkin ihbar veya şikâyet, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabilir.
- (2) Valilik veya kaymakamlığa ya da mahkemeye yapılan ihbar veya şikâyet, ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.
- (3) Yurt dışında işlenip ülkede takibi gereken suçlar hakkında Türkiye'nin elçilik ve konsolosluklarına da ihbar veya şikâyette bulunulabilir.
- **(4) Bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle, ilgili kurum ve kuruluş idaresine yapılan ihbar veya şikâyet, gecikmeksizin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.**
- (5) İhbar veya şikâyet yazılı veya tutanağa geçirilmek üzere sözlü olarak yapılabilir.
- (6) Yürütülen soruşturma sonucunda kovuşturma evresine geçildikten sonra suçun şikâyete bağlı olduğunun anlaşılması halinde; mağdur açıkça şikâyetten vazgeçmediği takdirde, yargılamaya devam olunur.

İhbar ve Şikayetlerin Gönderileceği Mercii Sorunu: (4483 sayılı Kanununun 4.maddesi);

- *“Olayın yetkili mercie iletilmesi, işleme konulmayacak ihbar ve şikayetler”*
- **“Madde 4 – Cumhuriyet başsavcılarını, memurlar ve diğeri kamu görevlilerinin bu Kanun kapsamına giren suçlarına ilişkin herhangi bir ihbar veya şikayet aldıklarında veya böyle bir durumu öğrendiklerinde ivedilikle toplanması gerekli ve kaybolma ihtimali bulunan delilleri tespitten başka hiçbir işlem yapmayarak ve hakkında ihbar veya şikayette bulunan memur veya diğeri kamu görevlisinin ifadesine başvurmaksızın evrakın bir örneğini ilgili makama göndererek soruşturma izni isterler. Diğeri makam ve memurlarla kamu görevlileri de, bu Kanun kapsamına giren bir suç işlendiğini ihbar, şikayet, bilgi, belge veya bulgulara dayanarak öğrendiklerinde durumu **izin vermeye yetkili mercie** iletirler....”**
- 4483 sayılı Kanun memur suçlarıyla ilgili **özel düzenlemeler** getiren bir Kanundur. Bundan dolayı CMK'nın 158.maddesindeki genel hükme rağmen, 4483 sayılı Kanun kapsamına giren ihbar ve şikayetler Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmeyecek, ön inceleme başlatılması için yetkili mercilerce müracaat edilecektir.
- Ayrıca 4483 sayılı Kanun kapsamına giren görevliler ve suçlar nedeniyle, C.Başsavcılıklarına yapılan ihbar ve şikayetlerin de ilgili savcılıklar tarafından 4483 sayılı Kanunda belirlenen yetkili mercilere gönderilmesi gerekmektedir.